

ELVIART
Celler La Muntanya de Muro

“UN SISTEMA ECONÒMIC POSSIBLE: EL QUE ES
FONAMENTA EN LA TERRA ON VIVIM”.

Conferència al voltant d'una iniciativa concreta,
el projecte *Microvinya* del Celler la Muntanya.

LA MÚSICA: DE L'ART A LA CONVIVÈNCIA

Em permetreu obrir aquesta intervenció amb uns poemes d'un autor de la terra, l'oriolà *Miguel Hernández*, el poeta amb espardenyas, del qual celebrem el seu centenari:

*“...Si yo salí de la tierra,
si yo he nacido de un vientre
desdichado y con pobreza,
no fue sino para hacerme
ruiseñor de las desdichas,
eco de la mala suerte,
y cantar y repetir
a quien escucharme debe
cuanto a penas, cuanto a pobres,
cuanto a tierra se refiere...”*

Des de sempre, l'art ha estat estretament lligat al ecosistema on s'ha produït, de vegades hostil, de vegades acollidor. Darrere una obra que puga denominar-se artística es pot estudiar el seu context social, econòmic, polític, estilístic... En ocasions l'obra d'art estarà connectada amb allò que passa al seu voltant o be haurà nascut per rebatre tot allò establert. Però si vol ser artística, ha de ser compromesa.

El meu amic Carlos Palacio, compositor alcoià resident a París primer per obligació i després per devoció, ens va dir:

“... La música debe pisar la tierra y el barro, porque es en la tierra y en el barro donde los hombres levantan los más bellos edificios y construyen también sus más altos destinos...”

Hernández i *Palacio*, dos artistes que evoquen la seua terra com a alè per enllestir la seua tasca. Des de la terra i per la terra, podria ser un lema i per què

no, un propòsit dins l'àmbit creatiu. Tantes vegades hem vist com la societat ha menyspreat el valor i la necessitat de l'art en la vida quotidiana. Tanmateix en el cas concret de la música, és difícil trobar quelcom que no tinga una melodia, una retronxa o un xiuxiueig sonor a la seua memòria. Les cançons de bressol dels pares, les melodies que els iaïos ens cantaven a la vora de la llar, aquelles que practicàvem a l'escola... De sobte ens n'adonem que perdríem molts dels nostres records si la música no hi estigués present.

Ja en el seu dia, i tot presentant ELVIART, comparava l'elaboració del vi amb la creació d'una partitura. En totes dues activitats es parteix d'una matèria prima, treta de la pròpia terra, no per ser millor que altra, sinó per treure profit d'allò peculiar que som. Aquesta matèria prima original era tractada, variada i manipulada amb una tècnica per deixar-la reposar i veure, passat el temps, el seu resultat. Però també en el vi com en la música acabem compartint allò que hem fet. I qui beu el vi o qui escolta la música manifestarà la seua opinió, i no cal que siga unànime, cal que siga honesta. Un enòleg, un fabricant de vi o un compositor acabarien embriagats de la seua feina si no la expandiren als demés. El fet generós que configura aquesta comunió entre el que crea i el que gaudeix de la creació, es bàsic per a la nostra feina. Més enllà d'opinions o gustos, sempre trobaràs algú que sap valorar el teu vi o sap apreciar la teua música.

Com deia el mestre Blanquer: “... *en mi música hablo igual como artesano, como artista y como hombre...*”. Partim d'un procés artesanal après dels més grans, heretat o inventat, però adoptem un compromís amb allò que fem; és el compromís de l'art, la valentia del que crea alguna cosa i no vol trair-se a ell mateix... Però tot ho fem amb la càrrega d'humanitat que ens fa estar a prop dels demés: la convivència ens fa no aïllar-nos en móns sublimes on la ignorància enterra aquells que es creuen per damunt algú. Ens acostem serenament als demés donant-los el millor que tenim, el millor que sabem fer. Si en el projecte de *Microvinya* es cerca la peculiaritat d'allò autòcton per fer un producte des de la tradició i el costum de la terra on naix, de la mateixa forma a la composició musical també es cerca que el material primari siga ferm, original, definitori i particular. En un discurs pronunciat a la Universitat de Harvard sobre poètica musical, *Stravinsky* afirmava: “...*Una tradició verdadera no és el testimoni d'un passat mort; és una força viva que anima i informa el present... Quasi es podria dir que tot el que no és tradició és un plagi...*” Quan més reduït és l'element bàsic de creació, la tasca del compositor esdevé més interessant a l'hora de modelar-lo, transformar-lo i fer d'ell una obra interessant. També a la composició cerquem els ceps menuts per elaborar un producte amb personalitat. Segons el compositor rus mencionat abans: “...*a la creació musical, la meua llibertat serà més gran i profunda quant més estretament limite el meu camp d'actuació i m'impose més obstacles...*”

Estem immersos en una societat on tot allò immaterial és poc valorat. Potser si ens aturarem a pensar en allò que aporta la música a una realitat com la actual podríem quantificar d'una forma més adient la seua importància. Escriure una obra musical suposa plasmar mitjançant una simbologia convinguda un món sonor que es farà realitat sols en el moment en el qual l'interpret iniciï la seua feina. Aquest haurà d'aproximar-se a la intenció de l'autor tot esbrinant el missatge que l'estudi i anàlisi de la partitura li proporcionaran. Però aquesta aproximació, estudi i assaig hauran de fer-se tot pensant en aquell a qui van dirigits. És, com dirien en algunes escoles didàctiques nord-americanes, la regla de les quatre T's: traducció, translació, transmissió i transcendència. Traduïm una partitura per traslladar allò que vol dir i ho transmetrem al públic, la qual cosa esperem que pugui transcendir en l'ànima de qui ens escolta. I fins i tot la pot arribar a afectar: és l'efecte de l'emoció. La paraula emoció ens arriba del grec i significa un moviment de dins cap a fora. Primer ocorre internament a l'artista i sols en eixe moment passa a l'espectador.

L'activitat d'una orquestra, d'una banda, d'un grup de músics és sens dubte un exemple de convivència que passa per treballar conceptes com ara la Solidaritat (amb els companys músics que toquen amb tu), el Respecte (pel paper que cadascú desenvolupa en la interpretació de l'obra) i el Treball en Comú (sabedors com som de que el resultat de l'obra es responsabilitat de tots). Ens seria molt senzill establir un paral·lelisme entre la interpretació d'una obra i la convivència. Cadascú aporta el millor que té, el millor que ha heretat en la seua terra i en el seu àmbit, per contribuir a un producte comú on es respecten les opinions i aportacions dels demés. Si som fills d'una terra primer hem de conèixer-la, conrear-la i aprofitar-la per a un objectiu comú, amb el respecte a qui ha nascut en altres terres i amb la mentalitat oberta per ser esponges d'allò que els de fora ens podem aportar. Si la globalització no comença per respectar i valorar a tots, vinguen d'on vinguen, parlen el que parlen, li resen a qui li resen o siguen com siguen, mal encetem el camí.

El hecho de efectuar esta intervención en nuestra lengua materna, sabiendo que tal vez algunos conceptos desarrollados podrían no quedar del todo claros para los que compartiendo esta mesa no conocen el idioma de *Joanot Martorell*, *Ausiàs March*, *Mercè Rodoreda* o *Joan Valls*, ha sido una decisión del todo meditada. Sabemos que un idioma es más que un vehículo de comunicación. Cada lengua existente en el mundo es una forma única e intransferible de explicar una realidad, y, muchas veces, la traducción transforma el mensaje original. Cada variedad idiomática, como cada variedad de uva aportan una visión de la tierra, del paisaje, del aroma... siempre diversas, siempre distintas. Decía García Márquez: *"...la interpretación de nuestra realidad con esquemas ajenos solo contribuye a hacernos cada vez más desconocidos, cada vez menos libres, cada vez más solitarios..."*. Por eso estando

en Muro, en un acto en el cual se reivindica la importancia y necesidad que tiene en la economía el propio aprovechamiento de la tierra donde se desarrolla, es más que justificado hablar en la lengua que mejor describe nuestra realidad particular. No por ser mejor que otra, simplemente porque es la nuestra. Os agradezco vuestra comprensión y os reitero mi sentimiento de felicidad al poder compartir esta mesa con todos vosotros y con todos aquellos que han tenido la gentileza y generosidad de acompañarnos en esta Biblioteca.

Pero hoy, antes de concluir, he de referirme obligatoriamente a la situación de las escuelas de música valencianas que han visto reducida su ya escasa ayuda pública en un 54%. Por ello, más que nunca, se hace necesario reivindicar el papel que la educación musical ejerce sobre el desarrollo de nuestra sociedad. Un bien intangible como la cultura se convierte en necesidad imprescindible en planes de desarrollo lógicos, propios y alejados de parafernalias minoritarias de puro escaparate político. Cultivar el minifundio cultural producirá mentes latifundistas, amplias, coherentes y con criterio.

Quisiera cerrar mi participación con una frase del maestro *Amando Blanquer*, un compositor inmenso a la altura de un gran hombre:

“... cada época y cada lugar produce un estilo de hombre, una forma de sentir y de pensar... yo pretendo hacer mi música, la música de mi tierra, evocar su luz, su color, su perfume...con la esperanza de que la estética no absorba el campo de la ética, ni el verbalismo sustituya al verbo...”

Amb humilitat, amb respecte, amb generositat i amb amor a la terra on has obert els ulls de segur que es pot contribuir a un desenvolupament just, sostenible i esperançador dels nostres pobles.

José R. Pascual-Vilaplana
Muro-Cocentaina, 18 de juny de 2010